HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Prehospital sektor – status og veien videre

Ekspedisjonssjef Cathrine Meland
Spesialisthelsetjenesteavdelingen
Helse- og omsorgsdepartementet

28.November 2016

Prehospitale tjenester - status og veien videre

NOU 2015: 17 – Først og fremst

Nasjonal helse – og sykehusplan

Primærhelsemeldingen

Utredning om organisering av AMK-sentralene og oppfølging

Akuttmedisinforskriften

Utfordringer

- Geografi
- Spesialisering
- Sentralisering
- Sikre trygghet for befolkningen

- *Spissede tjenester med døgnberedskap med Norges geografi og bosettingsmønster*

Pasientrollen, medisin og teknologi i endring

- Aktive pasienter og nye forventninger
- Ny behandling og teknologi kan virke sentraliserende
- Ny behandling og teknologi kan virke desentraliserende
- Behandling utenfor sykehus

Prehospitale tjenester har endret seg mye på 40 år

Her er et bilde av ambulansen som er nevnt over fra Ford Nytt nr 2 1975

Ford tar syketransporten i Stjørdal

Ambulanseparken i Stjørdal er utvidet med en ny bil. Fra før av var det to Transit'er som besørget kjøringen. Forrige uke fikk ambulanseeier Torleif Fonn overlevert den nye bilen — en Ford Granada 3000 XL med 151 HK under panseret.
Den har et topp utstyr på like linje med de to andre ambulansene. Den nye ambulansen er utstyrt med en ny type sirene som så absolutt er egnet til å få både folk og fe ut av veien!

Foto: Trond Svendsen. Helgelandssykehuset

Akuttutvalgets mandat

- Befolkningsperspektivet
- Skole, arbeidsplasser, idrett
- Andre etaters rolle
- Frivillig sektors rolle
- Den akuttmedisinske kjeden (somatikk, psykisk helse og rus):
  - Legevakt (forslag til nasjonale krav)
  - Fastlegene
  - Hjemmebaserte tjenester
  - Kommunale øyeblikkelig hjelp døgntilbud
  - Ambulansetjenesten
  - Medisinsk nødmeldetjeneste

Akuttutvalgets 5 hovedbudskap:

1. Norge har en god lokal akuttmedisinsk beredskap utenfor sykehus
2. Viktige verdier er likeverdighet, trygghet, nærhet og kvalitet
3. Det er forskjeller i tjenestetilbudet mht. tilgjengelighet
4. Å møte akutt sykdom og skade tidlig med fagkompetanse og effektiv transport = god samfunnsøkonomi
5. Befolkningen, frivillige organisasjoner og akutthjelpere er viktige aktører

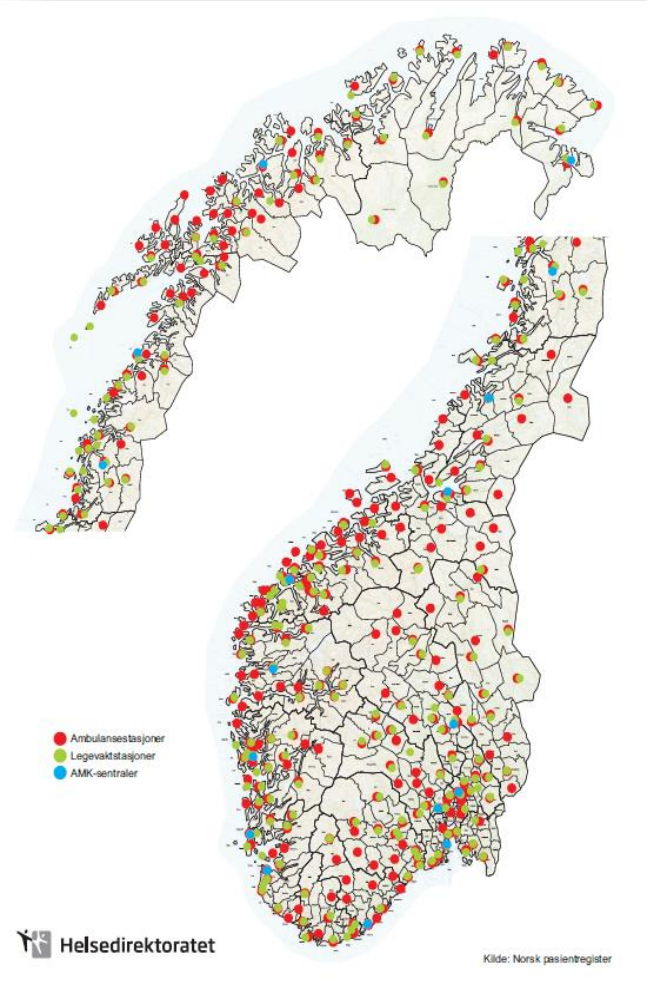

Nasjonal helse- og sykehusplan – de viktigste målene:

1. Styrke pasienten
2. Psykisk helse og rusbehandling prioriteres
3. Fornye, forenkle og forbedre helsetjenesten
4. Nok personell med riktig kompetanse
5. Bedre kvalitet og pasientsikkerhet
6. Bedre oppgavedeling og samarbeid mellom sykehus
7. **Styrke akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus**

Utfordringene for de små akuttsykehusene

- Lite pasientgrunnlag gir ikke trygt og forutsigbart akuttilbud 24/7
- Vanskeligheter med å rekruttere / avhengige av vikarstafetter
- Utfordringene er størst innen kirurgi på grunn av økende krav til spesialiserte ferdigheter og spesialisert utstyr og støttepersonell
- Mange pasienter som trenger akutt kirurgi sendes i dag forbi små lokalsykehus til større sykehus med bredere tilbud
- Den generelle kirurgen med bred og allsidig kompetanse vil forsvinne over tid fordi arbeidet blir mer spesialisert
- For å opprettholde døgnkontinuerlig vaktordning trengs det 6-8 generelle kirurger. Det er vanskelig å bemanne små sykehus med så mange kirurger allerede i dag. I årene som kommer blir det enda vanskeligere fordi det blir færre generelle kirurger.

Typer sykehus

- **Regionsykehus**et er hovedsykehuset i helseregionen: Universitetssykehuset i Nord-Norge, St.Olavs Hospital, Haukeland universitetssykehus og Oslo universitetssykehus

- **Stort akuttsykehus** har et befolkningsgrunnlag på minst 60-80 000 innbyggere og et bredt tilbud innen akuttkirurgi og andre medisinske spesialiteter

- **Akuttsykehus** skal minst ha akuttfunksjon i indremedisin, anestesilege i døgnvakt og planlagt kirurgi. Sykehuset kan ha akuttkirurgi hvis bosettingsmønster, avstand mellom sykehus, bil-,båt- og luftambulansetjenester og værforhold gjør det nødvendig

- **Sykehus med uten akuttfunksjoner**(elektive sykehus). Disse har ikke akuttfunksjoner

Sykehus i nettverk sikrer desentralisert struktur

Hvordan

- Forplikte sykehusene til å videreutvikle sitt nettverksamarbeid – styrke samarbeid om oppgavedeling, rekruttering og fagutvikling

Hvorfor

- Skape forutsigbarhet rundt lokalsykehusene og sikre befolkningen tilgang til sykehustjenester der de bor

Styrke akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus

- Ambulansetjenesten skal vurderes ved endret oppgavedeling
- Flere nasjonale retningslinjer og standarder
- Styrke forskning og utviklingsarbeid – etablere fagnettverk
- Pilot bachelorutdanning i ambulansefag
- Samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner
  - felles planlegging av akuttmedisinske tjenester
- *Gjennomgå kapasitet og basestruktur for luftambulansetjenesten*

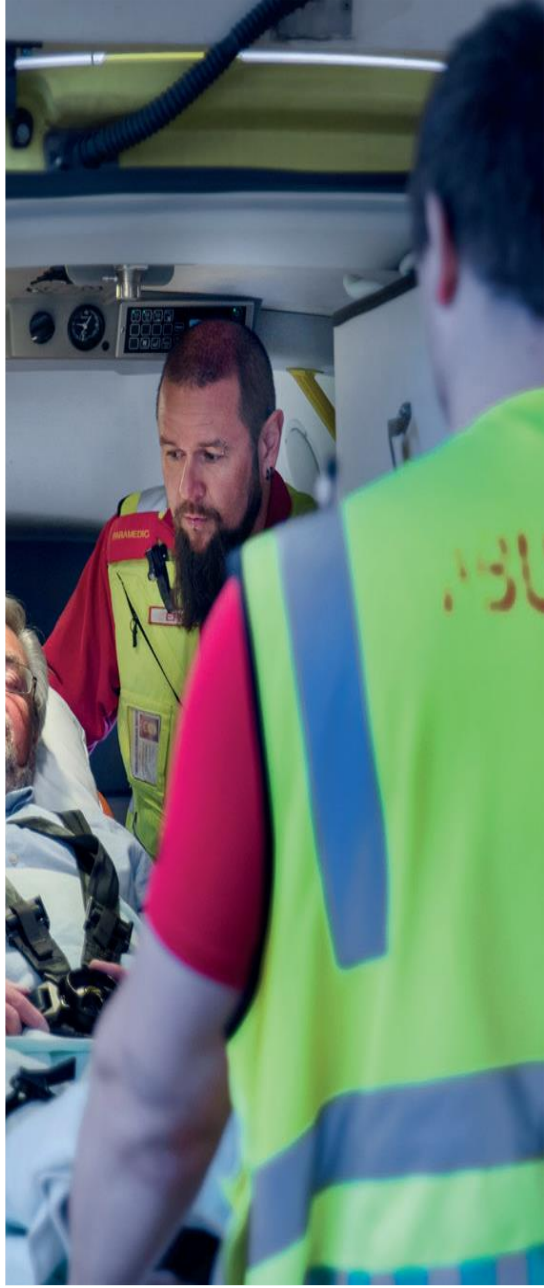

Primærhelsetjenestemeldingen

- Større del av tjenestene ytes i robuste kommuner, jf samhandlingsreformen
- Koordinerte og helhetlige tjenester
- Kompetanse og fornuftig bruk av personellressurser
- Ledelse
- Data for kvalitet og styring

Ny akuttmedisinforskrift,

- I stor grad en videreføring, men noen vesentlige endringer:
  - samarbeid med aktører utenfor helse- og om bistand i akutte situasjoner
  - svartid for legevaktsentraler og AMK sentraler
  - Lydopptak
  - Oversikt, styrking av AMK systemer for å håndtere større og komplekse hendelser
  - Trippelvarsling

- Oppgavedeling mellom AMK og legevaktssentraler
- Tolketjenester
- Nasjonalt legevaktnummer
- Kompetansekrav

Nasjonalt nødmeldingsprosjekt – og veien videre

- De tre nødnumrene videreføres
- HOD og JD setter i gang 6 forbedringsprosjekter for nødmeldetjenesten
- I forbindelse med nye politidistrikt ble det anbefalt å samlokalisering politi og brann (samme geografiske virkeområde)
- **HOD utreder optimal organisering av medisinsk nødmeldetjeneste**

Utfordringer på det prehospitale området

- Begrenset tilfang av kvalitets- og virksomhetsdata
- Ledelsesmessig forankring
- Flere kompetansemiljøer uten en avklart og omforent oppgavedeling og forankring

Oppfølging

- Flere nye kvalitetsindikatorer på akuttområdet i 2016
- Medisinsk indeks revidert, hjertestarterregister
- Pakkeforløp, reviderte retningslinjer og en nasjonal befolkningsrettet hjerneslagkampanje
- Pilotprosjekter for bedre samhandling i den akuttmedisinske kjeden

- Utviklingsplaner
- Ved endringer i oppgavedeling skal akuttmedisinske tjenester gjennomgås
- Gjennomgå kapasitet og basestruktur i luftambulansetjenesten
- Etablere fagnettverk for FOU
- Tydeliggjøre direktoratets "følge-med-rolle" og normerende rolle.